

PROJEKTİF TEST UYULAMASI: VAKA SUNUMLARI

Bu çalışma kapsamında projektif test uygulamalarından “Tematik Algı Testi ve Rorschach Mürekkep Lekesi Testi”ne yer verilmektedir. Testlerin yorumlama, değerlendirme, müdahale ve soruna yaklaşım ile ilgili olarak bir vaka örneği sunulmaktadır. Bu çalışma kapsamında danışana ait kişisel bilgilerin gizliliğini sağlamak için bazı bilgiler değiştirilerek aktarılmıştır. İlk olarak vaka ile ilgili bilgilere yer verilmiş ve uygulaması yapılan testler hakkında kısa bir alanyazın sunulmuştur. Devam eden bölümde danışanın kartlara yönelik verdiği yanıtlar, sistematik olarak her kart için aynı düzende aktarılmıştır. Çalışmada son olarak bir müdahale yöntemi ve sorunsala yaklaşım oluşturulup bir değerlendirme yapılmıştır.

1. VAKA TANIMI

Hakan Bey, 23 yaşında bekâr bir gençtir. Ailesinden ayrı yaşamakta olan Hakan Bey, ailesinden ayrı yaşamakta ve olup tek kardeşi vardır. Kardeşini bir trafik kazasında yitirmiştir. Bir firmada temizlik görevlisi olarak çalışmaktadır. Genel olarak hayat dolu olduğunu, insanları sevdiğini ve kız arkadaşı ile evlilik hazırlıkları içinde olduğunu belirtti. Sade bir hayatı olan Hakan Bey lise mezunudur. Daha önce iki üç yerde çalışmış ve şimdi temizlik firmasında karar kılmış. Kız arkadaşıyla da bu firmada tanışmışlar zaten. Burada ailesinin yokluğunu zaman zaman çekmiş ama iş sahibi ona kalabileceği yer vermiş ve bundan dolayı patronuna ve ailesine minnet duyuyor. Çevresi tarafından ketum, güvenilir ve çalışkan olarak bilindiğini ifade etti. Hakan Bey’le ilk önce “Tematik Algı Testi (TAT)” yapıldı. İkinci olarak “Rorschach Mürekkep Lekesi Testi” yapıldı. Test uygulamaları ortalama 45 dakika sürdü ve teste ilişkin veriler danışan anlatırken kısa kısa notlar alınarak kaydedildi. Uygulamaya geçilmeden önce danışanın teste geçiş sürecinin düzenlenmesi ve testin verileceği ortam koşullarının sağlanması gibi teknik ayrıntılara dikkat edilmesi testten daha sağlıklı sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayacaktır.

2. UYGULAMA YAPILAN TAT HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.1.TEMATİK ALGI TESTİ (TAT)

Henry Alexander Murray tarafından 1935 yılında ortaya konulan TAT, 1943 yılında bugün kullanılan haline kavuşmuştur (Aydın, 2019). Standartlaştırılmış TAT, 30 resim

ve 1 boş karttan oluşur. Bu 30 resimden; yetişkin erkekler M, yetişkin kadınlar F, erkek çocuklar B, kız çocuklara G olarak düzenlenmiştir. Bireyin bilinçli davranışlarından çok, onun dile getirmek istemediği veya bilincinde olmadığı, kişiliğinin tepki, heyecan, duygu, karmaşa ve çatışma gibi bastırılmış eğilimlerini yansıtmaktır (Eslek, 2017). Denek tarafından yapılandırılan hikâyeler; gereksinim ve iç dünyanın yansımasıdır. Test özünde özdeşleşme kuramı üzerine şekillenmiştir. Dolayısıyla, çeşitli kartlardan oluşmuş olması özdeşimi kolaylaştırdığından bireylerin teste kendi dünyalarını yansıttıkları göz ardı edilmemelidir (İkiz, 2016).

TAT, insan figürlerinin yer aldığı bir materyalden oluşur ve her karttaki sahne ve figürler bireyin bilinçaltı süreçlerini eyleme geçirmektedir (Zabcı, 2011). Kişiliğin sosyal yönünü, kişiler arası ilişkilerde ve çevrenin algılanmasında kişilik dinamiklerini açığa çıkarmak amacıyla kullanılan bir testtir. Bireylerden bu resimlere dair uyarılardan bireysel olarak ne algıladıklarını açığa çıkarmak ve yorumlamak amacıyla işleyen bir yöntemdir. TAT, bugün popülerite bakımından Rorschach'tan sonra en çok kullanılan diğer bir projektif testtir (URL, 3) .

2.2.RORSCHACH MÜREKKEP LEKESİ TESTİ

Rorschach Mürekkep Lekesi Testi, İsviçreli psikiyatr Hermann Rorschach tarafından oluşturulmuş, standardize edilmiş 10 kart üstündeki mürekkep lekelerinden oluşan bir projektif testtir. Rorschach Mürekkep Lekesi Testi, kişilik dinamiklerinin açıklanması ve ayırt edici tanıya erişilmesi, psikodiagnostik niteliği ile ruh sağlığı alanında en çok tercih edilen projektif testlerden biri olarak kabul görmektedir (Güneri, 2016). Projektif tekniklerde, bireyden kendi serbest çağrışımına uygun yanıtlar alınabilmesi için uzun açıklamalardan, yapılandırmalardan, yönlendirmelerden kaçınılması önemli görülmektedir. Her kart, serbest çağrışımına dayalı olarak kişiliğin genel olarak betimlenmesinde rol oynar. Uyarıcı mürekkep lekelerine ne kadar çok tepki gelirse, bireyin kişilik yapısının daha derin analiz edilmesine, betimlenmesine olanak tanır. Somut ve soyut içerikleri bir arada barındıran kartlarda koyu ve gri renkler endişe ve negatif yaşantıları ortaya koyar. 1.4.5.6.7. kartlarda daha çok kasvetli olma olasılığı yüksektir. 2.3. kartta ani ve şiddetli duygular için tepki verilmesi bekleniyor. Aynı zamanda bu iki kartta saldırganlık ve cinsellik açığa çıkması beklenir. 7. kart başlı başına değerlendirilir. (Sınırlardan iç ve dış sınırlardan söz edilir.) 8.9.10 kartlarda farklı bir dünyaya geçiş hissi oluşturur. 8. kartta bu değişim hızla yaşanır. 9. kart anlamlı içerik

yansıtır. 10. kart oldukça simetriktir ve yapısal işaretleri barındırır. 1'den 7'ye kadar olan kartlar flu, cinsellik ve saldırganlık açısından değerlendirilir (İkiz, 2017).

3. UYGULAMA ÖRNEKLERİ

3.1. TAT Uygulaması

Kart 1

Hikâye: Çocuk kemanı arkadaşından emanet almış ve kırılmış. Şimdi bunu arkadaşına nasıl açıklayacağını düşünüyor.

Tema: Emanet

Çevre: Nötr

Kahraman: Çocuk

Kahramanın İç Dünyası: Mahcup

Kahramanın İhtiyacı: Telafi

Kart 2

Hikâye: Bir çiftlik var ve çiftlikte yaşayan bir aile var. Bu çiftlikteki aile oldukça zengin olmalı. Elinde kitap olan kız ilk defa buraya gelmiş ve çiftlik sahibinden yardım istemiş ancak aradığı yardımı bulamamış ve üzgün bir şekilde dönüyor.

Tema: Çiftlik

Çevre: Varlıklı

Kahraman: Genç kız

Kahramanın İç Dünyası: Muhtaç

Kahramanın İhtiyacı: Çare bulmak

Kart 4

Hikâye: Arkadaki kadınla adam kavga etmiş ve adam evi terk ediyor. Adamın ablası onu gitmesin diye tutmaya çalışıyor. Adam çok öfkeli ve onu hiçbir şey durduramayacak.

Tema: Kavga

Çevre: Gergin

Kahraman: Abla

Kahramanın İç Dünyası: Direnen

Kahramanın İhtiyacı: Birliktelik

Kart 5

Hikâye: Sanki çok büyük bir evin küçük, sevimli odası gibi. Kadın evde genel bir temizlik yaptırmış ve tüm odaları tek tek kontrol ediyor. Kontrol esnasında biraz gergin gibi, beklediği şekilde yapılmamış işler.

Tema: Temizlik

Çevre: Ferah, düzenli

Kahraman: Ev sahibi

Kahramanın İç Dünyası: Emrine uyulmamış

Kahramanın İhtiyacı: Sakinleşmek

Kart 10

Hikâye: Büyükbaba ve oğlu sarılıyor. Büyükbaba oğluna veda ediyor. Oğlu çok üzülmüş ama büyükbabanın kalbi ferah.

Tema: Vedalaşma

Çevre: Nötr

Kahraman: Büyükbaba

Kahramanın İç Dünyası: Huzurlu

Kahramanın İhtiyacı: Sabır

Kart 11

Hikâye: Yüksekten akan bir şelale ve sık bir orman ve susamış bir büyük kuş. Kuş suyu içmeye eğilmiş. Şelalenin suyu tertemiz. Burada olmak isterdim. (Gülerek)

Tema: Orman

Çevre: Sakin

Kahraman: Kuş

Kahramanın İç Dünyası: Keyifli

Kahramanın İhtiyacı: Dinlenmek

Kart 14

Hikâye: Karanlıkları ardında bırakmış bir adam. Özgürlüğün penceresinde. Kapıda olabilir net değil ama karar verecek ve yürüyecek ya geçmişe ya geleceğe. Onun için gelecek aydınlık ama sırtındaki karanlıkları olduğu yerde bırakırsa.

Tema: Özgürlük

Çevre: Aydınlık

Kahraman: Adam

Kahramanın İç Dünyası: Kurtuluş arayan

Kahramanın İhtiyacı: Karar vermek

Kart 15

Hikâye: Mezarlıkta bir adam, yakınını ziyarete gelmiş. Adam acı ve pişmanlık içinde. Yakını yaşarken onun kıymetini bilmemiş sanki günah çıkarıyor.

Tema: Geçmiş

Çevre: Nötr

Kahraman: Adam

Kahramanın İç Dünyası: Pişman

Kahramanın İhtiyacı: Güven

Kart 19

Hikâye: Kıyıda köşede kalmış bir ev, yolları çok kötü. Dışarıda fırtına var sanki. Evin ışıkları yanıyor yani evde yaşayanlar var.

Tema: Ev

Çevre: Bakımsız

Kahraman: Aileler

Kahramanın İç Dünyası: Nötr

Kahramanın İhtiyacı: Nötr

Kart 20

Hikâye: Akşam olmuş ve işten evine dönen bir adam. Evinin bahçesine girmiş. Evde kimse yok. Bahçenin ışığı da yanmıyor. Adam yalnız bir akşam geçirecek evinde.

Tema: İş dönüşü

Çevre: Karanlık

Kahraman: Adam

Kahramanın İç Dünyası: Yorgun

Kahramanın İhtiyacı: Dinlenmek

Kart 3 BM

Hikâye: Kadın yatağa kapanmış ağlıyor. Eşinden şiddet görmüş ve canı yanmış. Belki akşam yemeği hazır olmadığı için bir kavga çıkmıştır ve kadında evin işlerinden bunalıp, pes etmiştir. Adam birazdan pişman olup gelir ve kadından özür diler.

Tema: Şiddet

Çevre: Gürültülü

Kahraman: Adam

Kahramanın İç Dünyası: Pişman olmuş

Kahramanın İhtiyacı: Affedilmek

Kart 6 BM

Hikâye: Genç bir adam ve annesi sanki gizli bir şey konuşmak için odaya çekilmişler. İkisi de çok gergin. Ne karar verirse versinler sonuçtan memnun olmayacaklar gibi.

Tema: Karar verme

Çevre: Huzursuz

Kahraman: Anne ve oğul

Kahramanın İç Dünyası: Sinirli

Kahramanın İhtiyacı: Kazanmak

Kart 7 BM

Hikâye: Bu da bir önceki kart gibi. Bir çaresizlik içinde plan yapıyorlar. Aşırı derecede huzursuzlar. Köşeye sıkışmış, en doğru hesabın peşine düşmüşler.

Tema: Plan

Çevre: Huzursuz

Kahraman: Anne ve oğul

Kahramanın İç Dünyası: Kısıtlanmış

Kahramanın İhtiyacı: Kar etmek

Kart 8 BM

Hikâye: Bir suç örgütü var. Genç adamı da silah zoru ile orada tutuyorlar. Diğer iki adam telaş içinde her an yakalanacaklar gibi. Genç adamda kurtulacağı inancı var.

Tema: Suç

Çevre: Tehlikeli

Kahraman: Genç adam

Kahramanın İç Dünyası: Güvenli

Kahramanın İhtiyacı: Kaçabilmek

Kart 9BM

Hikâye: Günlerdir çalışmaktan yorgun düşmüş bir ekip var. Üst üste yığılmış ve perişan olmuşlar. Öğle arası molasını uyuma ile değerlendirmişler.

Tema: Çalışma

Çevre: Nötr

Kahraman: İşçiler

Kahramanın İç Dünyası: Zayıf, çökkün

Kahramanın İhtiyacı: Dinlenmek

Kart 12M

Hikâye: Bir genç hasta olmuş ve babası onun başından ayrılmamış. Babası elini ona uzatırken endişeli. Sanki onu kontrol ediyor ama ederken de kaybetmekten için için korkuyor.

Tema: Hastalık

Çevre: Karamsar

Kahraman: Baba

Kahramanın İç Dünyası: Endişeli

Kahramanın İhtiyacı: Tedavi, sahiplenmek ya da korumak

Kart 17 BM

Hikâye: Çok güçlü bir adam ve ipe sıkı sıkı sarılmış. Ne kadar çıkacağı belli değil ama daha yeni bir iki adım ilerlemiş. Etrafında onu seyredenlere karşı gülüyor ve başaracağından emin. **Tema:** Tırmanış

Çevre: Korunaklı

Kahraman: Adam

Kahramanın İç Dünyası: Kendinden emin

Kahramanın İhtiyacı: Başarmak

Kart 18 BM

Hikâye: Üst düzey bir adam bir ihbar sonucunda yakalanmış. Arkadan ve kollarından kısıktırak edilmiş. Adam isyankâr duruyor ve emirler yağdırmış. Ama artık sonunda hak ettiği cezayı bulacak, yani adalet onun için de işleyecek.

Tema: Adalet

Çevre: Kontrol altında

Kahraman: Suçlu adam

Kahramanın İç Dünyası: Öfkeli ve isyankâr

Kahramanın İhtiyacı: Kaçmak ve saldırganlık

BOŞ Kart

Hikâye: Burada büyük bir bina ve binanın içinde bir oda. Oda aşırı derecede konforlu. Odada yaşayan bir öğretmen ve yarınki sınavlarının hazırlığını yapıyor.

Tema: İş

Çevre: Konforlu

Kahraman: Öğretmen

Kahramanın İç Dünyası: Rahat

Kahramanın İhtiyacı: İşlerini bitirmek

TAT uygulaması burada bitmiş olup devam eden bölümde, ikinci uygulama örneği olan Rorschach Mürekkep Lekesi Testi uygulamasına geçilmektedir.

3.2.Rorschach Mürekkep Lekesi Testi Uygulaması

Kodlama ve Psikogram

Danışan: Hakan

Uygulama Zamanı: 14.00 – 14.45

I. Kart Bir yengeç görüyorum. Tek bir şey mi söylesem detaylı mı anlatsam?	Psikolojik Danışman: Kartlarda gördüklerin senin için ne ifade ediyorsa istediğin gibi söyleyebilirsin.	G F+ Ban A
II. Kart İki hayvan görüyorum.	-Bu hayvanlar nedir? -Sincap ve koyun arasında kaldım. Koyun diye düşünüyorum.	G A F+
III. Kart Ortadaki kelebek. Şu iki taraftakilerin ne olduğunu bilemiyorum.		Şok G A
IV. Kart Bu nasıl bir şey? Bir dakika. Kurbağa olabilir.	En beğenmediği kart	G A F+
V. Kart Yarasa		G A Ban F+
VI. Kart Bunu bir şeye benzetemiyorum. Kendimden utandım.	-Hangi açıdan utandım? -Bilmem.	Reddetme Şok
VII. Kart Üst taraftakiler iki kadın. İki maymunda olabilir. Altta da kelebek görüyorum.	En beğendiği kart	H A F+
VIII. Kart İnsanın iç organları var. Sağ ve soldakilerde bir hayvana benziyor. Kaplan olabilir.	-Örnek olarak neler var? -Akciğer -Böbrekler -Mide -Kalp	Anat H F+ C

Bu yeşilli pembeli renkli kartlarda ne olabileceğini daha iyi görebiliyorum.		
IX. Kart Şurada beyaz boşlukta iki kalp var karşılıklı. Alttaki pembemsiler tavuk gibi. Zıt yönlere bakan iki büyük kuş var üst kısımda. Şu boşluk aşağıdan kapanmaya çalışılırken üstte doğru giderek artıyor.		C'F+ Dd Dbl Anat A K
X. Kart İnsanın psikolojisini bozuyor bunlar. Allak bullak oldum. Bak, bunlar biraz daha rahat gibi geliyor. Şu kırmızı, mavi, yeşil, sarı insan yüzü diye düşünüyorum. Maviler at olabilir. Kırmızılardan yanındaki koyu yeşiller sperm hücrelerine benziyor. Diğerlerini pek bir şeye benzetemedim.	Hangi açıdan etkilendin? -Çok karmaşık, net değil çünkü. Şekilsel olarak çok karmaşık geldi.	C Dd Hd E' A Sex F- Clob

Yanıt Sayısı (R): 29	A: 8	Anat : 2	Ban: 2
C: 6	Dd: 2	F+ : 7	F-: 1+
H: 2 Hd:1	Reddetme:1	Sex: 1	Şok: 1
K: 1	Dbl:1	E:1	Clob:1

Toplam yanıtın 20-30 arası beklendiği bu testte (İkiz, 2017, s. 79) yanıt sayısının (R:29) beklenen düzeyde olduğu görülüyor.

4. MÜDAHALE PLANI

4.1. Sorunsalın Ortaya Konulması

Bu bölümde ilk olarak TAT, sonrasında Rorschach Mürekkep Lekesi Testi uygulamasına ilişkin kartların gizil içerikleri açığa çıkartılmaya çalışılacaktır. Daha sonra ortaya konulan genel sorunsal üzerinden, sorunsala yönelik yaklaşımda neler yapılacağı ya da hangi kuramsal yaklaşımla terapi sürecinin geliştirileceği üzerinde durulacaktır. TAT uygulaması sonrasında gizil içerikleri aşağıdaki gibi açıklanabilir:

Kart 1 için gizil içeriğe bakıldığında telafi ve kendini ifade etmeye duyulan bir ihtiyacın varlığı görülüyor. Burada açıklamanın varlığı hayatındaki otorite figürü ya da figürlerini akla getirmektedir. Dolayısıyla nesne ilişkisi bağlamında ele alındığında nesneyle bağ kurulmamış olduğu söylenebilir. *Kart 2* için gizil içeriğe bakıldığında 3 kişinin belirgin olarak ifade edilmediği görülüyor. Resmin önündeki kız arzusunun ifadesiyken ötekiler yasaklayıcı konumda olabilirler. Deneğin anlattığı hikâyede kız ön planda ve yardım

arayan konumundadır. *Kart 4* için gizil içeriğe bakıldığında arka plandaki üçüncü kadın ön planda ve dürtüsel çatışmanın nedeni olmuştur. Roller bakımından kolay ve rahat açıklanan bu kart (İkiz, 2016) için denek ön plandaki kadına abla rolünü vermiştir. *Kart 5* için gizil içeriğe bakıldığında denek, kontrol edici ve gergin bir kadından söz ediyor. Bu kadın, İkiz'in (2016) açıkladığı gibi nüfuz edici anne nesnesini harekete geçirmiştir denilebilir. *Kart 10* için gizil içeriğe bakıldığında bir ayrılık senaryosu verildiği görülüyor. Narsistik düzlemde aynı cinsiyetlerin varlığı ve aynı duyguların varlığından söz edilir (İkiz, 2016, s. 29). Bu bağlamda deneğinde aynı cinsiyet üzerinden hikâyeye ettiği görülürken duygular hikâyedeki kişiler için iki uçta verilmiştir (üzgün-ferah). *Kart 11*'e bakıldığında tasarımlandırılan nesnenin az olduğu ifade ediliyor (İkiz, 2016, s. 29). Ancak denek bu kartı aldığı anda muğlaklık yaşamadı. Bu durum şunu gösterecektir: İkincil süreçlerin çalıştığını yaratıcı senaryo yardımıyla kaos yaşamadığı ifade edilebilir. İç ve dışa ilişkin bireyin ruhsal işleyişi bir tür benlik işlevi hakkında bilgi veren (İkiz, 2016, s. 33) *Kart 19* için gizil içeriğe bakıldığında benlik tasarımının varlığı ile birlikte zayıf bir kimlikten söz etmek mümkündür. İç ve dışa ait ayrılaşmanın muğlak kaldığı söylenebilir. *Kart 3BM* için gizil içeriğe bakıldığında diğeri ile ilişkide kayıp ve sonrasında hissedilen suçluluk duyguları göze çarpar. Narsistik düzlemde bireyin kayıpla baş etmede zorlanacağı ifade ediliyor (İkiz, 2016, s. 24). Bu bakımdan deneğin anlattığı hikâyede kayıp yerine ilişkinin zarar görmesi ve pişmanlık sonrası özür/telafi mekanizmasını kullanmaya yöneldiği görülüyor. *Kart 6BM* için gizil içeriğe bakıldığında ödipal yasağın aktive edildiğini görmek mümkün. Deneğin anlattığı hikâyede de bu yasağın verdiği huzursuzluk sonucu verilen karardan tatmin olmama söz konusudur. *Kart 7BM* için gizil içeriğe bakıldığında baba ve erkek çocuğun yakınlığı, rekabet ve çatışmalarının içeriği bilgisine ulaşılabilir (İkiz, 2016, s. 27). Deneğin anlattığı hikâyede baba ile olan rekabet duygusu ve bağımsızlık arayışı fark edilmektedir. *Kart 8BM* için gizil içeriğe bakıldığında Ödipal açıdan babaya olan saldırganca duygulanım (İkiz, 2016, s. 27) ve onu yenme arzusunda olduğu anlatılan hikâyeden çıkarılabilir. Rorschach Mürekkep Lekesi Testi uygulaması sonrasında gizil içerikleri aşağıdaki gibi açıklanabilir:

Kendilik tasarımı açısından gizil içeriğe bakıldığında; I, IV, V, VI, VII, VIII, IX ve X. Kartlar kendilik tasarımı gelişimi hakkında bilgi sunar (İkiz, 2017, s.74). Deneğin verdiği cevaplar üzerinden değerlendirilirse IV. kartta banal yanıt olmamakla birlikte bu karta karşı yoğun hassasiyet göstermiştir. Gündelik hayatta kendisini beğenmeyen,

çekici ve sevimli bulmayan denek bu kartı önce bir şeye benzetememiş, sonrasında “kurbağa olabileceği” yanıtını vermiştir. Benzer şekilde VI. Kartı reddetmiş ve şok tepkisi vermiştir. Burada cinsel yüklemelerin ifadesinde utanç duygusu yaşadığını belirtmiştir. VII. kartta beden imgesinin bütünlüğünü koruduğu söylenebilir. Pastel kartlarda bedenin içine yönelik duyarlılık artabilir (İkiz, 2017, s.74). Gerçekten deneğin pastel kartlara verdiği yanıtlarda anatomik (Anat) yanıtların olduğu görülüyor. Kimlikle ilgili gizil içeriğe bakıldığında; bilhassa V. kart, narsist yatırımları, karmaşaları, sabit ve sınırı olmayan simgelerle kimliğin sınırlarını çizemez. Narsistik yanıtların varlığı pastel kartlarda da ortaya çıkabilir (İkiz, 2017, s. 74). Deneğin bu kartta sadece global yanıt verdiği herhangi bir detay bilgi vermedi görülüyor. Özdeşim ve cinslerarası farka dair içeriği incelemek için II, III, IV, VI, VII. kartlar değerlendirilir. Ancak deneğin bu kartlara verdiği yanıtlarda özellikle cinsellik ve cinslerarası ilişkide ketum davrandığı herhangi bir materyal sunmadığı görülüyor. Bu durumun endişe kaynaklı olduğunu söylemek mümkündür. Nesne ilişkileri bağlamında I, VII, IX. kartların bilgi verdiği söylenebilir (İkiz, 2017, s. 76). Kart I’e bakıldığında bir yengeç gören deneğin anne nesnesinin olumsuz olduğu ve bu olumsuzluğu kart IX’daki boşluk ve zıt yönlere bakan iki kuş ifadesinin perçinlediği söylenebilir. Rorschach Mürekkep Lekesi Testi için kodlama üç adımda yapılır. Bunlar; lokalizasyon, yanıtların türü ve içeriği olarak yapılır (İkiz, 2017, s. 78). Uygulaması sonrasında yapılan kodlama aşağıdaki gibi açıklanabilir:

Bireyin dünyayı algılamasında tekil ve holistik yaklaşımlarını gösteren “bütün yanıtlar (G)” arasında yer alan kartlar I, IV, V ve VI’da sıklıkla görülür (İkiz, 2017, s. 80). Denek bu kartlardan I, II, III, IV ve V için G yanıtı vermiştir. Bu kadar G yanıtı uygulayıcıya iç dünyayı açmama, direnç ya da cansız bir iç dünya olarak değerlendirilebilir. Hiçbir nesne sunmayan denek, belirsizlik içinde kaldığında ya da karar vermede zorluk yaşadığında muğlak G’lerden söz edilir (İkiz, 2017, s. 84). Deneğin yanıtları incelendiğinde III, IV, VI ve XI. kartlarda muğlak G’lerin varlığından söz edilebilir. Kendi içinde sınıflandırılabilen detay yanıtlara yetişkinlerde sıklıkla karşılaşılrken dünyayı algılama, bilişsel süreçlerin çalışması, uyarınları değerlendirme ve savunumsal düzenekler amacıyla kullanılabilir (İkiz, 2017, s. 87). Deneğin IX ve X. kartlarda küçük detay (Dd) yanıtlar verdiği görülüyor. Buradaki Dd yanıtlarının kontrolsüzlük ya da bedene yönelik parçalanma endişesinin (İkiz, 2017, s. 88) varlığından bahsedilemez burada bu Dd yanıtları bilişsel süreçler üzerinden değerlendirilebilir. Öte yandan deneğin: “Beyaz boşlukta iki kalp var.” ifadesi “beyaz

detay (Dbl)'' olarak değerlendirilir. Dbl yanıt deneğin yaşadığı boşluk duygusu, hayatındaki eksiklik ve depresif eğilimlere işaret edebilir. Ailesiyle (bilhassa ebeveynleri ile çünkü tek kız kardeşini trafik kazasında yitirmişti.) arasında büyük mesafeler olduğundan söz eden denek bunu kartta Dbl yanıtı ile ortaya koymuştur. Determinantlar; biçim (F, +, -), hareket (K) ve renk (C) yanıtlarıdır (İkiz, 2017, s. 93). Şimdi deneğin determinant yanıtları üzerinde durmak gerekirse olumlu biçim yanıtlarının (F+) olumsuz biçim (F-) yanıtlarından fazla olduğu görülüyor. F yanıtlarının fazlalığı gerçeklik temelli yaşama, katı savunma mekanizmaları kullanma, düşünme yetisini kullanmama gibi spontanlıktan uzak yapıları gösterir (İkiz, 2017, s. 95). K yanıtları daha çok yetişkinlerle yapılan protokollerde rastlanır ve azlığı ya da çokluğu anlamlıdır (İkiz, 2017, s. 102) Deneğin yanıtlarında tek bir K yanıtına rastlanmaktadır. Bu durum deneğin iç dünyasını paylaşmadığı ve ketumluğu ile ilgili olabilir. Benzer şekilde İkiz'in (2017) belirttiği gibi nesnel kalma çabalarının sonucu olarak da değerlendirilebilir. Renk (C) yanıtları içsel yaşantının harekete geçiricileridir. Dış dünyadaki uyarıcılara aşırı hassasiyet gösteren bireylerin renkleri daha çok algıladığı görülür (İkiz, 2017, s. 106). Bu protokolda deneğin pastel kartlarda renklere dikkat ettiğini rengin C) biçim (F) yanıtlarının önüne geçtiği görülüyor (C'F). Bu durum spontan olarak duyguların biçim üzerinde açıklandığı ya da sosyal uyum arayışının bilgisini verir. Clob yanıtı ve Gölgeleme (E) yanıtlarına bakılırsa deneğin X. kartta söylediği 'İnsanın psikolojisini bozuyor bunlar. Allak bullak oldum.' ifadesi, (Clob) olarak kodlanır ve yaşadığı endişe duygusuna karşı gösterdiği tutum olarak ifade edilebilir. Yaygın ve muğlaklık içeren endişe duygusu bireyin ilgi ve yatırımını dış dünyadan çekebilmesinde etkili olmaktadır (İkiz, 2017, s. 109). Yine X.'uncu karttaki 'koyu yeşiller' ifadesi renklerin tonlamasının önem kazandığı bir durum olduğundan difüzyon içeren E' olarak değerlendirilebilir. Bu durumdaki yanıtlar bilinçaltına gönderilmiş ya da bastırılmış sorunlarla ilgili olabilir. İçerik analizinde, insan yanıtları (H), hayvan yanıtları (A) ve nesne yanıtları üzerinde durulur. Protokoldeki zengin yanıtlar güçlü bir içsel dünya ve gelişmiş bilişsel kapasiteye işaret ederken fazla sanatsal ve anatomik yanıtların savunma amaçlı entellektüelite içerdiği bilinmektedir (İkiz, 2017, s. 111). Deneğin, VII ve VII. kartta (H), X.'uncu kartta ise (Hd) yanıtı verdiği görülüyor. Bir protokolda beklenenden az sayıda H yanıtı veren deneğin sosyalleşme ve uyum sorunlarına işaret edebilir. Ayrıca Hd yanıtları beden imgesindeki bozukluğa ve parçalanma kaygısı yaşayan bireylerin yok olma korkusunun göstergesidir. Ancak tek bir Hd ve iki H yanıtı bu durumu desteklemez. Çünkü bir protokolda A yanıtları ile F

yanıtları ve banal yanıtların normal düzeyde olması bireyin sosyalleşme sürecinin herkes gibi olduğu ve uyum düzeyinin iyi olduğunu gösterir (İkiz, 2017, s. 112). Deneğin verdiği A ve banal yanıtların yeterli sayıda olduğu görülüyor. Son olarak III ve VI kartlara şok yanıtları verdiği görülüyor. Deneğin özellikle cinsellikle ilgili konuları kesin bir şekilde reddettiği gözlemlenmiş, kartlara da bunu yansıtmıştır. Özellikle kart II ve III ile pastel kartlar şok yanıtlarına açıktır (İkiz, 2017, s. 115).

4.2. Sorunsala Yönelik Yaklaşım

Yapılan iki testin sonucunu birleştirerek bir değerlendirme ortaya koymak gerekirse:

- Narsistik düzlemde nesne kaybı olan hikâyelerden söz edilmesi nesne ilişkisi bağlamında ele alındığında nesneyle bağ kurulmamış olduğunu,
- Narsistik düzlemde aynı cinsiyetlerin varlığı ve aynı duyguların varlığından söz edilir. Bu bağlamda deneğinde aynı cinsiyet üzerinden hikâyeye ettiği görülürken duyguların hikâyedeki kişiler için iki uçta verildiği (üzgün-ferah),
- İkincil süreçlerin çalıştığını yaratıcı senaryo yardımıyla kaos yaşamadığı,
- İç ve dışa ilişkin bireyin ruhsal işleyişi bir tür benlik işlevi, benlik tasarımının varlığı ile birlikte zayıf bir kimlik,
- İç ve dışa ait ayrımlaşmanın muğlak kaldığı,
- Kayıp yerine ilişkinin zarar görmesi ve pişmanlık sonrası özür/telafi mekanizmasını kullanmaya yönelik,
- Baba ile olan rekabet duygusu ve bağımsızlık arayışı fark edilmekte ve Ödipal açıdan babaya olan saldırganca duygulanımla onu yenme arzusu,
- Ödipal yasağın aktive edildiği, ancak bu yasağın verdiği huzursuzluk sonucu verilen karardan tatmin olmama
- Özdeşim ve cinslerarası farka dair içeriği incelemek için II, III, IV, VI, VII. kartlar için deneğin bu kartlara verdiği yanıtlarda özellikle cinsellik ve cinslerarası ilişkide ketum davrandığı herhangi bir materyal sunmadığı,
- Deneğin yaşadığı boşluk duygusu, hayatındaki eksiklik ve depresif eğilimler,

- K yanıtlarının yetersizliği deneğin i dnyasını paylaşmadığı ve ketumluğu ile ilgili olabilirken benzer şekilde nesnel kalma abaları,
- Dış dnyadaki uyarıcılara aşırı hassasiyet,
- Difüzyon içeren E' olarak değerlendirilebilen yanıtların varlığı bilinçaltına gnderilmiş ya da bastırılmış sorunlarla ilgili bilgiler sunuyor.

Özetle, deneğin ikincil süreçlerinin ve savunma mekanizmalarının iyi çalıştığını (bastırma, baskılama, telafi, yalıtım ve pasif saldırganlık), yeterince özdeşleşme sağlanamadığını ve kimlik sorunsalının varlığı ile depresif eğilimlerin varlığından söz edilebilir. Bunlara ek olarak deneğin bilişsel süreçlerinin çalışmasının yeterli olduğu, çatışmaların yoğun görüldüğü ve duysal yanıtlara farkındalığın olduğu görülüyor. Her iki testin sonuçları birlikte değerlendirildiğinde narsistik eğilim ile nevrotik işleyiş olduğunu söylenebilir. Davranışın içgüdüsel tutkular ve gereksiz suçluluk duygusundan kurtarılarak, gerçeklik temeline göre hareket etmesi için egonun güçlendirilmesini sağlamak (Corey, 2018) müdahalenin temel amacı olacaktır. Bu bağlamda, denek ile yapılacak psikoterapi yaklaşımı olarak psikanalitik kuram temel alınabilir. Psikanalitik kuramın; psikoseksüel gelişim kuramı (özdeşleşme sorunsalı için) anksiyete kuramı (trel anksiyete sorunsalı için) ve topografik kuramdan (bilinçaltı materyale ulaşmak için) ayrı ayrı yararlanılabilir. Bastırma ve baskılamaların yoğun görüldüğü denekte bilinncesi ve bilinçdışı materyale ulaşmak için serbest çağrışım, rüyaların analizi ve direncin analizi tekniklerini kullanmak yerinde olabilir.

Danışanla yapılacak olan psikoterapi sonunda katarsisin yaşanması sonucu danışanın savunmalarından, dirençlerinden arınacağı beklenmektedir. Sıklıkla kullandığı savunma düzeneklerini olgun düzeye çekmeyi başarabilmesi danışan için beklenen bir durum olacaktır. Bunun sonucunda nesne ile olan bağ yeniden kurulabilir ve kimlik sorunsalı bilinçli düzeye çekilebilir.

Kaynakça

Aydın, S. (2019). Kişiliğin değerlendirilmesinde projektif testler. Ankara: Palme Yayınevi.

Corey, G. (2019). Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları. Mentis Yayıncılık.

Eslek, D. (2017). Gelişim Psikolojisinde Testler Dersi Sunum Raporu. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir.

Güneri, E. (2016). Rorschach Testi: Dinamik- Diagnostik Yaklaşım. İstanbul Gelişim Üniversitesi Yay: İstanbul.

<https://www.researchgate.net/publication/331407846>

İkiz, T. (2017). Rorschach Testi Psikanalitik yorum kodlama ve uygulamalar. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

URL,3: <https://www.ogrenmeakademisisamsun.com/psikolojik-testler> 02.05.2020 tarihinde erişildi.

Zabcı, N. (2011). Latans (Okul Çağı) Döneminde Çocukların Dürtüsel İşleyiş Özellikleri ve Projektif Testlerin Katkısı. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Fransa Paris V Üniversitesi René Descartes Psikoloji Enstitüsü